Bréf frá Árna G. Jónssyni

Bjarni Benediktsson – einkabréf – Árni G. Jónsson – 1931

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár
Askja 1-6, Örk 4

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Svarað 11. okt.

Húsavík 29 júlí 1931

Kæri frændi minn.

Fyrir nokkru hefi ég ætlað að skrifa þér til þess að þakka þér bréf þitt og þína tryggð við mig; en það hefir dregist óþarflega lengi. Á annað borð hefi ég verið að bíða eftir því að geta rætt um eitthvað sem gleður mann, en fátt er það nú á tímum, og gleði vorri deyfð og hverful. Eina von hefi ég þó sem ég treysti og get glaðst yfir, en það er, að þér gangi vel á þinni braut. Það mun bíða þín verkefni hér sem þú hefir hug á að koma í rétt horf, en ég hefi nú ekki vit á að tala um slíka hluti.

Ég vildi samt að ég gæti tekið þátt í að afstýra einhverjum óhöppum sem nú eru að koma yfir þjóðina, en viljinn segir ekkert þegar getan er engin. Ég er líka hálfgert kominn út úr heiminum líklega mest vegna þess, að mér finnst, að ég er ekki fullkomlega hraustur. Þó ég sé bagaður í fæti, þá gerir það mér ekkert, en annað er verra, það er illkynjað exem sem læknar geta ekki ráðið bót á enn þá, og mun það fara versnandi með aldrinum. Þó segja nú læknar að það geti batnað af sjálfu sér í einstöku tilfellum. Þetta hefir vakið áhrif á sálina og létt hennar aldrei góð, það eyðir löngun til að lifa og vilja til að hafast nokkuð að. Leita ég mér í myrkrið og kyrrðina en í gjálfrið og léttir. Svona mun þannig aldrei áfram

sitt í því sé kastað, því þeir eru oft misskildir
Þetta er nú kannske sagan af mér, sem eg segi þér áðan
til þess að þú skiljir mig betur, og mína afstöðu í lífinu
Kona sú hefir látið mig finna hve sælt það er að lifa
eins og mönnum ber, af njóta lífsins, en hin var öðru
hátt, svo slíkt mátti ekki gjörast, en heldur hefi eg haft
óró af því. — Flestir munu nú álíta að eg hafi grætt
alls; af því að eg er efnalega vel staddur eftir því
sem menn eru hér. Eg hef nokkra atvinnu við söðla-
smíði og dívangerð og fl. og svo leigi eg mest allt
húsið og hefi nokkrar tekjur af því. Litla ánægju
hef eg af eignunum, en vinnan veitir mér ánægju, og líður
mér best þegar eg hef sem mest að gjöra, eru þó líkur til
að það sé fyrir gróðavonina af því. Merkilegt er það hvað
fjárauki gleður marga sál. Því er sú gleði ekki full-
komin nema að þjóðin öll eða landið græði.
Í mínum augum lítur svo út; að allir skinbærir
menn hljóti að vera kvíðafullir um það að ríkið sé afhlaðið
skuldum út á við, og geti því ekki haldið áfram nauðsyn-
legum umbótum og viðhaldi allra hluta. án þess að auka
nú skuldir meir, en ef þær aukast finst mér vera komið
í gátunarveginn. Nú finst mér gefið að tekjur ríkisins
hljóti að rýrna stórum, vegna verðfalls á öllum íslenskum
vörum. Þótt þessi stjórn, sem nú ræður ríkisbúskapn-
um sé mikilvirk, einkum í landbúnaðinum, veiti bænd-
um stór fé til umbóta, þá gefa þær umbætur engan
arð í fyrstu, og verið getur að margt af þeim verði að

engi. Þegar bændum er leiðin að byggja og bæta landið þá eru peningarnir búnir, og þá getur hann ekki haldist við vegna tekjuleysis og verður að hætta – Getur verið að ríkið eignist eitthvað af þessum býlum, en það er óvíst um tekjur af þeim. Þó að stjórnin hafi nú þóttst vera búin að reisa landbúnaðinn algjörlega við þá er nú svo hér og eflaust víðar að bændur hafa aukið mjög mikið skuldir sínar á þessu ári, og munu verða illa fyrir næsta ár. Bændur fá ögn meira af töðu en áður en hún fer til að ala mjög þessað sem þeir fá lítið fyrir nú. Kaupgjald verkafólks er alt of hátt nú í samanburði við framleiðsluna

En nú fer þetta að verða eins við sjóinn, ef ekki lagast með fiskinn. – Þetta ástand er að vísu ekki beint ríkisstjórninni að kenna, en þó mun hún gera sitt til að auka vandræðin. Flestir framsóknarfl. bændur eru hættir að vera gefnir búnum, heldur en þeir eyðslusamir og ófyrirsjálir gapar. Því hefi ég verðið laus af þessari framsóknar bænda stjórn og þessu þingi sem nú stendur yfir

Það sýnist ekki réttlátt að nær því tveir hlutar þjóðarinnar skuli vera í minni hluta í þinginu, þegar um allsréttmæta stjórnarskrár breytingu er að gera. (Kjördæma skipunin) Mér finnst rétt vera að allir hafi jafnan hlut á þingi, en Alþing sé aftur réttlátt gagnvart héruðum landsins. Ég held því fram að það sé verra fyrir bændur en að hafa lélega þingmenn, sem

sem hingað. Sú ferð var honum erfið og dýr, og ef til vill ekki komist hjá því að óhreinka sig, því þar er nú nóg af óhreinindum. Mikinn beyg líka Björnssonum segir hann. Garði tók aftur framboð sitt, því þeir létu glaðar voru um að hann drægi frá pabba hans um. Eins var þetta heldur hrekkjabragð fr. Íhaldinu og samvari gegn Framsókn og kommúnisma Björns. Líklega mun pabbi hans heldur hafa sagt að framboð Jóns þá nokkrum síðar heima sem alluðu að hjörkann. Verra var það að pabbi hans gat ekki verið fyrir norðan fram yfir kjördag, því strax og hann var farinn komu þessi ófrægindin og lengi þá Jónasar á kreik, ærjandi og argandi um fals og svik Íhaldsins og Reykjavíkurvaldsins og engum var að treysta nema Birni Einars og þá vill hafði miðstjórn Framsóknar ákveðið pabba hans að vera í fram fyrir N. þing. og þar að auki hafði Tryggvi Þórh. óskað honum eftir að hann var farinn norður. Þar sem Tryggvi lýsti fullu trausti á honum fyrir flokkinn, eða samþykkti hann um framboð þetta hafði Björn í Austurg. vefengt á fundi að rétt væri og taldi fals, jafnvel þó bréf formannsins var lagt fram. Því hann hélt því fram að á fulltrúafundi Framsóknar hefði verið samþykkt að hafa Benedikt ekki í kjöri fyrir N. þing. – Þetta finnst mér að ætti að verða til að kljúfa flokkinn, ef þó er nokkuð að marka það sem Björn sagði. Mér þótti hann hafa komið ljótum leikhúsi í Kvöldvökunni af Jónasar Þórh. sesson, en varandi að hann verði heimsaðinn aftur – Ég er við orðinn nokkuð langorður um þetta og þjóðmálalífið hér eftir.

því varð stundum að hafa af hann í að vera búsettur í héraðinu

Þá átti og að leka til mála, þar sem kosningin var í N. Þingeyjarsýslu. Hún átti að verða að því vori sem snúði hausinn af Framsókn

Kosningin þá var farið að búa undir um miðjan vetur. Mest þurfti að vinna austur á Langanesi og Þistilfirði. Því þar hafði Björn lítið orðið ágengt áður. En nú var kominn nýr maður þar. Karl Hjálmarsson að norðan Suður Þingeyingur og kunningi Björns. Hann settist að á Þórshöfn sem kaupfélagsstjóri. Milli bæja og sveita vappaði hann í kaupfélagserindum að yfirskyni; en hafði með sér undirskriftaskjal sem var áskorun á samvinnu og framsóknarfl.manni Birni Kristjánss. kaupfélagsstj. á Kópaskeri, að gefa kost á sér til þingsetu fyrir héraðið

Nú verandi þingmaður var Íhaldsinnaður Reykvíkingur. Mikið skjallaði hann Björn, en miður sanngjarn um föður þinn. Ef illa gekk var gott að grípa til kaupfélagsmálanna

Á Sléttu barðist Pétur Siggeirsson á Oddsstöðum mest fyrir Birni en í Kelduhverfi og skarf. Björn Haraldsson í Austurgarði. Látið var í veðri vaka að Benedikt mundi ekki bjóða sig fram, því hann hefði ekki fylgi flokksins. Skömmu fyrir framboðstíma var Björn staddur í Reykjavík og lét hann þá svo, í tali við föður þinn að hann mundi ekki bjóða sig fram í móti honum. Annars hefði pabbi þinn líklega ekki boðið sig fram ef Björn hefði þá sagt honum það hreinskilnislega, og það hryggði mig í honum þegar hann

Áður en eg hætti ætla eg að minnast lítið eitt á flokkaskifting í stjórnmálum hér í Húsavík, þótt eg sé nú ekki vel heima í því en eg held að það muni láta nærri að til svartakjörgangsins séu einir 100 sjálfstæðismenn; um 50 framsóknarmenn, rúml. 200 kratar og um 80 kommúnistar. Þetta er víst lauslega áætlað, en getur vel átt að láta nærri. Um 900 manns er nú í þorpinu
Dagana eftir þingrofið var hér stofnað sjálfstæðisfélag. Um 30 manns gengu í félagið. Í stjórn voru kosnir: Júl. bróðir, séra Kristinn og Einar Guðjohnsen
Þeir eru einu ákveðnir flokksmenn, og hefir það verið honum óvinsælda í söfnuði hans. Félagið hefir lítið aðhafst og ekki neitt síðan um kosningar. Það hélt tvo fundi með frambjóðanda sínum Birni Jóhanns. sem reyndist heldur linur í sókninni, enda var hann hálflasinn á fundunum
Eg gekk líklega í þetta félag, mest vegna þingrofsins sem mér fannst ósvífið bragð af Framsókn. Áður hafði eg ekki ákveðið, og látið uppi með hvaða flokki eg héldi.
Nú er þetta orðið nokkuð langdregið bréf og ekki gerandi að bæta nú einu sinni við það. Þau eru orðin miklu fleiri en þau þyrftu að vera með sama áform af daglegu vari með farið. – Það er mitt áhugaefni að halda þessu við öllu meðan auðið er, og þú fyrirgefir mína [illegible] með bréfin í þessum bréfaskriftum
Svo óska eg af heilum hug að þér gangi vel og æ í öllu þótt erfitt sé nú víða í þjóðlandinu.
Blessaður og sæll frændi minn. Árni G. Finnsson